

Dokumenttype NOU 1993:27 **Dokumentdato** 1993-07-00

Tittel Forbrukerkjøpslov
Utvalgsnavn Forbrukerkjøputvalget
Utvalgsleder Stordrange, Bjørn
Utgiver Justis- og politidepartementet
Oppnevnt 1989-06-20 **Sider** 165
Kapittel II Sammendrag

Kapittel II

Sammendrag

Utvalget legger frem forslag til en egen lov om forbrukerkjøp som erstatter og supplerer særreglene om forbrukerkjøp i kjøpsloven av 1988. Forslaget er gjengitt bak i innstillingen. Kapitlene III-VI inneholder utvalgets drøftelser av de problemområder som er påpekt i mandatet.

I kapittel III nedenfor gir utvalget en fremstilling av forbrukervernreglene i kjøpsloven og i andre lover. Fremstillingen begynner med kjøpsloven av 1907 og avtaleloven av 1918, som ikke hadde særskilte forbrukervernregler. De første lovgivningstiltak til vern om forbrukere kom først gjennom lov om merking av forbruksvarer 24. mai 1968. Etter dette er det gitt forbrukervernregler i en rekke lover, både på det materielle og det prosessuelle plan. Det redegjøres videre for hvordan de ulike verneregler for forbrukere har vært begrunnet. Deretter gir utvalget i kapittel IV en fremstilling av hvordan andre land og EF-retten har gitt regler om forbrukervern. Det redegjøres for svensk og finsk rett, hvor man de siste år har fått nye og særskilte lover om forbrukervern i kjøpsavtaler. Deretter trekkes EF-retten inn. Det redegjøres for flere direktiver fra de senere år som har forbrukerbeskyttelse som formål og som gir minimumsregler til vern om forbrukere. Direktivene inngår som en del av EØS-retten, og er i norsk rett gjennomført blant annet ved endringer i angrefristloven og kredittkjøpsloven. Forbrukerbegrepet innenfor EF-retten krever at kjøperen er en fysisk person.

I kapittel V redegjør utvalget for sitt syn på en del hovedspørsmål, slik disse fremgår av mandatet. Utvalget starter med å konstatere at det er behov for ytterligere lovgivning som kompenserer forbrukernes manglende markedsrett, og det drøftes om slik lovgivning medfører prisøkninger på varer og tjenester. Etter dette drøftes den lovtekniske modell, og utvalget konkluderer med at en egen lov om forbrukerkjøp er å foretrekke fremfor å lage et nytt særskilt kapittel om forbrukerkjøp i den generelle kjøpsloven. En egen lov gjør det lettere å finne frem i lovverket og vil dessuten gjøre forbrukerkjøpsreglene mindre bundet til de generelle kjøpsrettslige reglene.

Utvalget drøfter også særskilt hvordan man kan oppnå en forenkling av lovteksten, slik departementet har pekt på i mandatet. Det foreslås blant annet bruk av eksempler i lovteksten og endret oppbygning av paragrafsekvensen, slik at hovedregler kommer foran unntak og handlingsregler foran sanksjonsregler.

I kapittel V.2 drøftes lovens virkeområde. Flertallet i utvalget foreslår at forbrukerbegrepet bygger på EF-direktivens definisjon. Dette medfører at loven avgrenses til anskaffelser foretatt av fysiske personer, og at loven vil omfatte yrkesanskaffelser i lønsmottakerforhold. Mindretallet foreslår at også juridiske personer, f.eks. idrettsforeninger og borettslag, skal kunne ha status som forbrukere.

Det tilrås ikke at loven omfatter mindre næringsdrivende. Utvalget forslår at både vannleveranser og strømleveranser skal omfattes av forbrukerkjøpsloven. Videre foreslås at også kjøp av

fordringer og rettigheter kan være forbrukerkjøp. Utvalget er delt når det gjelder spørsmålet om en mellommann bør hefte overfor kjøperen i samme grad som selgeren. Flertallet går mot en regel om solidaransvar mellom selgeren og mellommannen, mens mindretallet foreslår en bestemmelse om solidaransvar i tråd med den svenske tilsvarende lovbestemmelsen.

Mandatet pålegger utvalget å vurdere adgangen til å avtale forskuddsbetaling i forbrukerkjøp. Utvalget tilrår ikke noe generelt forbud mot å avtale forskuddsbetaling; heller ikke anbefales en ordning hvor selgeren skal stille garanti ved mottatt forskuddsbetaling. Utvalgets syn er at en eventuell nærmere regulering av dette spørsmålet bør skje gjennom kontakter mellom forbrukermyndighetene og næringslivet. Det foreslås imidlertid at kjøperen ikke skal være bundet av de såkalte konverteringsklausulene, hvoretter et kontantkjøp kan bli omgjort til et prenumerasjonskjøp. Forbudet vil innebære at det ikke kan avtales at kjøperen skal betale uavhengig av selgerens oppfyllelse, jfr. lovutkastets 7 annet ledd annet punkt.

Deretter drøfter utvalget om kjøperen bør få en utvidet adgang til å avbestille kjøpet (kapittel V.4). Det foreslås at kjøperen får en generell rett til avbestilling forut for overlevering av varen.

Avbestillingen skal imidlertid utløse en plikt for kjøperen til å svare erstatning til selgeren, på samme måte som ved mislighold fra kjøperens side. Denne erstatningsutmålingsregelen vil gjelde såfremt partene ikke har avtalt en normaltapserstatning (avbestillingsgebyr) i det enkelte tilfelle. Utvalget har ikke funnet å ville forslå generelle regler om avbestillingsgebyr/standarderstatning til foretredelse for de ordinære erstatningsreglene.

I kapittel V.5 drøftes mangelsbegrepet og bevisbyrdespørsmålet i vurderingen av om det foreligger en mangel. Utvalget forslår en viss endring og forenkling når det gjelder oppbygningen og formuleringen av mangelsdefinisjonene i loven. Utvalget forslår generelle regler om opplysningsplikt for selgeren, også ved omsetning av nye varer. Opplysningsplikten vil også omfatte forhold som selgeren burde kjenne til.

Kapittel II Sammendrag

Kapittel V.6 omhandler kjøperens plikter. Det foreslås en viss forenkling når det gjelder reglene om kjøperens betalingsplikt. Dette gjelder både reguleringen av kjøpesummen og lovens fastsettelse av betalingstid og sted.

Det foreslås en uttrykkelig bestemmelse om at selgeren har et markedsføringsansvar for prisopplysninger. Utvalget foreslår også en klargjøring når det gjelder hovedregelen om forbud mot faktureringsgebyr i forbrukerkjøp.

Utvalget foreslår at forbrukerkjøperen ikke skal ha plikt til forundersøkelser av kjøpstingen. Dette innebærer som hovedregel at kjøperen kan gjøre gjeldende en mangel som han ikke var kjent med før kjøpet.

Når det gjelder reklamasjonsreglene, forslår utvalget en del endringer, som er drøftet i kapittel V.7. Forslaget går i hovedtrekk ut på at man viderefører den relative reklamasjonsfristen, men opphever den absolutte reklamasjonsfristen. Forslaget innebærer at yttergrensen for når en reklamasjon kan skje, vil reguleres etter foreldelseslovens regler. Utvalget viser bl.a. til forholdene i Finland, som ikke har noen absolutt frist, som støtte for forslaget. Utvalget har ikke funnet tilstrekkelige grunner for å stille krav oppstått i kjøpsforhold i en

særstilling når det gjelder foreldelse. Det vises til drøftelsen i kapittel V.7.6.2.

Misligholdsbeføyelsene drøftes i kapittel V.8. Det foreslås ingen endringer når det gjelder retten til å kreve naturaloppfyllelse samt tilbakeholdsretten. Når det gjelder hevning, foreslår utvalget en lovformulering hvor det skal legges særskilt vekt på misligholdets betydning for kjøperen.

I mangelstilfellene foreslår utvalget en utvidelse av adgangen til å holde egen ytelse tilbake. Kjøperen må kunne holde tilbake noe mer enn det som tilsvarer mangelen, for å sikre selgerens oppfyllelse. Avhjelpsreglene foreslås forenklet. Utvalgets lovforslag innebærer at det settes konkrete grenser for hvor mange avhjelpsforsøk selgeren kan foreta og gir kjøperen rett til erstatningsgjenstand i avhjelpsperioden.

Prisavslagsbeføyelsen foreslås videreført. Bestemmelsen i utvalgets utkast er imidlertid omformulert og forenklet.

Når det gjelder erstatningsansvar, foreslår utvalget forskjellig ansvarsgrunnlag i forsinkelses- og mangelstilfellene. Ved forsinkelse foreslås en videreføring av kontrollansvarsregelen, mens kjøperens krav på erstatning ved mangler foreslås gjort rent objektivt. Ansvarer omfatter både direkte og indirekte tapsposter, og uten adgang for selgeren til å fraskrive seg ansvar for indirekte tap.

Det foreslås ikke at kjøperen skal kunne kreve erstatning for ulemper og ergrer eller andre ikke-økonomiske tapsposter. Heller ikke foreslås konvensjonalbøter i forsinkelsestilfellene.

I brev 2. juli 1992 har utvalget fått i tilleggsmandat å vurdere om kjøpslovens anvendelse på produktskader bør utvides på bakgrunn av at det i produktansvarsloven er innført en selvrisko på kr. 4.000,-. Etter lovutkastet vil selgerens ansvar for produktskader omfatte skade opp til kr. 4.000,- på gjenstander som ble brukt av kjøperen eller hans husstand hovedsakelig til privat bruk eller forbruk.

I kapittel V.9 drøftes i hvilken grad norske kjøpsrettslige regler får anvendelse på internasjonale kjøp. På bakgrunn av lov 8. januar 1993 nr. 21 om Luganokonvensjonens gjennomføring i norsk rett og forventet framtidig regulering av lovvalg i forbrukerforhold, anses de problemer som departementet har pekt på i mandatet, å kunne løses tilfredsstillende. Luganokonvensjonen innebærer at selgeren alltid vil ha verneting i stater hvor varen er markedsført. Det vil si at selgeren vanligvis vil kunne saksøkes i forbrukerens hjemstat.

Utvalget foreslår i kapittel V.10 en forenkling når det gjelder bestemmelsene om krav mot tidligere salgslodd. Utvalget drøfter innholdet i springende regress-bestemmelsen i kjøpsloven 1988, og deler seg i et flertall og et mindretall når det gjelder omfanget av kjøperens krav mot hjemmelsmannen. Det er også dissens når det gjelder forslaget til lovtekst, idet flertallet foreslår en regulering basert på kjl. 1988 84. Utkastet medfører at forbrukerkjøpsloven bygger på springende regressregelen, men viser til subrogasjonsregelen i kjøpsloven 1988 84 første ledd. Mindretallet foreslår som et tilstrekkelig vilkår for at kjøperen skal kunne gjøre sitt mangelskrav gjeldende mot et tidligere salgslodd, at det foreligger mangel også i forholdet mellom det tidligere leddet og selgeren.

Også andre yrkesutøvere i tidligere ledd omfattes av springende regress-regelen i lovutkastet.

Utvalget foreslår ingen endringer hva angår regler om forventet kontraktsbrudd, kjøperens insolvens og partenes plikt til å ta omsorg for salgsgjenstanden. I kap. V.12 drøfter utvalget tvisteløsningsordninger i forbrukerkjøp. Det foreslås enkelte reformer for å styrke Forbrukertvistutvalget, bl.a. adgang til plenumsbehandling og muntlige forhandlinger i FTU.

Kap. IV omhandler administrativt og økonomiske konsekvenser av lovforslaget. I kap VII er det gitt spesialmotiver til utvalgets lovforslag.

